

id van den Hei-
woorden tot Zijn

dingswerk zien.
kerk. Het is het
bonds. Een werk
den Zone Gods,
s toegezegd. Zoo
mftocht van den
nachten Kerk-
ht ook in dezen
at Hij Zich met
s komen tot de
taglijke begeerte
wel dat Hij ook
gerien heeft? Hij
gerien. De kerk
a kudde, die nog
ingen spreekt er
le één kudde en

Zone Gods, onzen
e gehele kudde
looling van Zijn
die Hem zulke

D. K. W.

EVEN

den volle staat
om allerlei re-
meent te mogen
oor, dat iemand
deelde, maar dit
nodaal gevoelen

it men op de
veroordeeld, ter-
tsma te Aalten.
a de bezwaarden
op de volgende
deverbond heeft
ad, dat alle kin-
zins; dat aan al
erbond toekomt;
ming is verzage-
al die kinderen
heilabelofte met
velen die belofte
nen krachtens de
les; dat de kin-
aannemen, des-
deede treffen zal.

de Catechisaties,
lieman is uitge-
et gevoelen, dat
gewen!
rdt gezegd: Bon-
ad. Ze zijn ver-
oorzaamheid. En
al wat Hij hun
Allen kinderen
s maar niet ieder
oorzaam blijven,
verbonds.

orden opgewekt
Dit stemt dus
der bezwaarden,

in zijn catechi-
leert, dit op de

dit Catechisatie-
uitkwam.
Bodelingen zijn
geloof zijn inge-
temen.

nieuwe gehoor-
zelf verplicht al
s vervullen.
nd worden ook

al is, wat Israël
verleiden om on-
adig en inwendig
a wij de kinderen
verbonds. Daar-

maal.

benlissingen van
redactie zou zijn
e, die onlangs is
n eenvoudig ge-

leer der sacra-
orden behandeld.
het feit, dat het
Gods belofte. De
loften der afwas-
lesens, p. 106.
an deze drie be-
van het eeuwige
n, p. 111.

leerboek geheel
lofte. We komen
t nu mogelijk is,
ook het bezwaar-
de conclusies
de helpt het ge-
overal het stand-

punt der Synode verdedigt?

Wij kunnen dit niet verklaren. Wij zien daarin niet anders dan een meezegen worden door den sterken hoofdstroom op de Synode.

Mannen als Ds Gerritsma hebben hun plicht op de Synode verzaakt. Hij heeft meegelopen zijn eigen standpunt te verdedigen.

Daar de Synode de Kerkeraden heeft opgewekt toe te zien, dat er niets geleerd mag worden, wat niet volkomen in overeenstemming is met de besluiten van de Synode, is hier ook arbeid voor den Kerkerad van Aalten.

En van zoovele Kerkeraden. Heeft men er wel aan gedacht, dat alles, wat aan de bezwaarden in de schoenen wordt geschoven, wellicht aan de kinderen op de catechisatie wordt geleerd door een Synodale predikant?

Het is geen wonder, dat velen van de zaak niet zooveel begrijpen. In de Synodocratische Kerk worden vele hezwaarde preeken gehouden op de synodocratische catechisatie worden vele bezwaarde lessen geleerd!

Wanneer men van Synodocratische zijde meent, dat er bij de vrijgemaakten afwijking in de leer is, laat men in eigen kring dan maar eens beginnen met het kwaad aan te vatten. Want wat men ons verwijt, wordt in eigen kring openlijk geleerd. De belofte alleen voor de uitverkorenen? Is dat alleen gereformeerd? Welnu, Kerkerad van Aalten wees dan ook consequent en schors uw dienaar des Woords Ds W. E. Gerritsma wegens afwijking in de leer. Maar indien gij dit niet doet, verwondert U er dan ook straks niet over, dat er leerlingen van Ds Gerritsma opstaan, die eerlijk kunnen zeggen: ik ben bezwaard gemaakt door mijn Synodale predikant. En indien gij van meening zijt, dat hetgeen door Ds Gerritsma in zijn leerboek aangaande de bondelingen is gezegd, is conform Schrift en belijdenis, erken dan, dat door de Synode, ja door de Gerritsma zelf veroordeeld is de leer, die in zijn leerboek wordt geleerd. Help mede dat de Synode op een royale manier haar leerbeslissingen terugneemt, erkenne te hebben gefaald door te veroordelen een gevoel, dat in de Kerken der Scheiding, blijkens de Synode van 1883 te Franeker, steeds werd geleerd.

Neede. K. MEIMA.

Qui bene distinguit, bene docet.

In Kerknieuws, het blad van den heer Scheps, worden een paar citaten aangehaald van Prof. Diepenhorst Jr die (blijkbaar doelende op de vrijgemaakte kerken, en de bezwaren van velen in haar tegen personen in politieke o.a. sleutelposities, Red.) schrijft:

"Nimmer hadden de Afgescheidenen vóór 1892 Kuypers, immer de hervormde anti-revolutionairen hem na 1886 mogen steunen. In beginsel verkeerd was de houding van Van Velzen en van de Brummelkamp, wanneer zij Groen bijvielen; hetzelfde geldt voor het optreden van Talma. Ook onder dr Colijn heeft de anti-revolutionaire partij geen zuiver karakter gedragen, wanneer zij doopsgezinden, lutheranen, christelijk(e) gereformeerden, hervormden, gereformeerden en zoovele anderen onder haar banner verzamelde".

Die vergelijkingen gaan niet op. Van Velzen en Brummelkamp vielen in Groen hun verdediger bij, van wien zij wisten, dat hij het krachtig voor ze opnam. Men lese maar, wat Prof. Diepenhorst Sr daarover schrijft in zijn „Groen van Prinsterer“, hoofdstuk VIII De V.K. daarentegen, staan tegenover de Synodalen geheel anders. Die nemen het allerminst voor hen op! Integendeel.

En had Talma iets van Kuypers ondervonden, waarom hij hem niet zou steunen? Of de hervormde anti-revolutionairen, hadden die iets van Kuypers te duchten? Zijn zij soms door Kuypers geschorst, afgezet, de Kerk uitgedreven? Integendeel.

En wederom wat hadden de doopsgezinden, lutheranen, christelijk gereformeerden, enz. van Colijn te vrezen, waarom zij hem niet zouden steunen? Zij hebben toch nooit van hem eenig nadeel ondervonden!

Dat zijn geheel andere gevallen dan die van de V.K., die de Synodalen zouden steunen!

Want Prof. D. dient te weten, dat de V.K. juist veel van de Synodale broeders te lijden hadden en hebben. Ik spreek niet van particuliere gevallen van bezwaarde arbeiders, die zich niet bij de V.K. kunnen voegen om hun Synodale boeren, van kinderen aan wie het huis werd ontzegd door Synodale vaders, van studenten, die in hun studie aan de Theologische Hoogeschool der V.K. worden belemmerd, enz.

Laten wij ons beperken tot het optreden der Synodalen officieel: Hoeveel ambtsdragers zijn geschorst — soms en masse als in Groningen — hoeveel de Kerk uitgebannen? Hoe handelt de Synodale Kerkerad tegenover de V.K., als die een minderheid vormt en geen kerkgebouw bezit? Hoe vaak moet men de hulp inroepen van Remonstranten, Hervormden of andere kerkgenootschappen, of wel van den wereldlijken rechter? Of wanneer krijgt men een gunstig antwoord bij een doodgewoon verzoek, b.v. om een avondmaalstel te mogen gebruiken? Meer ware in dezen te noemen.

Men zal zeggen, de nieuwe Scheiding is nog versch, de Synode is het tegen gelopen, en vandaar de verbittering! Juist, en daarom dient men van de zijde der V.K. voorzichtig, o zo voorzichtig te zijn, wie men steunt, wie men de macht in handen geeft op staatkundig en rechterlijk gebied.

Van Velzen en Brummelkamp hadden van Groen niets te vrezen, Afgescheidenen en Hervormden niets van Kuypers, Lutheranen en Doopsgezinden niets van Colijn, maar de V.K. veel van de Synodalen. Caveant consules!

Ook citeert de heer Scheps in hetzelfde nummer 127 den Oudvosmeerschen pastoor loci, die vraagt:

„Is er nog niet genoeg stuk? Moet er soms ook nog, behalve een nieuwe „vrijgemaakte“ anti-revolutionaire partij, een „vrijgemaakt“ Patrimonium, C.N.V. en N.C.R.V. opgericht worden? Moeten er soms ook aparte Christelijke scholen voor bezwaarden opgericht worden?“

In antwoord wijzen wij op benoemingen bij het onderwijs, waarin men beslist een synodale verlangt. Dat weet Ds Vreugdenhil toch ook wel! En dus, als dit noodig is, dan ja, dan apart. Noemt de Zeeuwse pastor dit „kapot maken“? Wie is de schuldige? Men steke de hand toch in eigen boezem! D. J. A. W.

Indrukken van de Generale Synode.

Hulpredikers.

Het was een teken van opwakend leven, dat al aanstonds in de vrijgemaakte kerken bezwaren werden ingebracht tegen het niet-geïnstitueerde „instituut“ van het hulppredikerschap. Reeds geruimen tijd werd door zeer velen met toenemende bezorgdheid het wassende aantal „hulpredikers“ gadeslagen. Die bezorgdheid sproot voort niet zoozeer uit het inzicht, dat er hulpredikers waren, doch uit het meer en meer zich duidelijk aftekenende feit, dat velen zoo heetten, die het in geen enkel opzicht waren.

Een hulp-prediker is een helpend prediker. Niet een, met wien men zich „be-helpt“. Is er ergens een predikant, die het werk niet alleen al kan, dan zal er niets tegen zijn, dat iemand hem tijdelijk daarin bijstaat verleent. Maar dan moet het ook iemand zijn die optreedt naast een bestaanden predikant, of die hem, als hij b.v. chronisch ziek is, in vielerlei opzicht vervangt. Mits maar de „officiële“ predikant aanwezig is en als zoodanig in de ambtelijke functie of bevoegdheid blijft.

Herhaaldelijk evenwel werd iemand tot „hulpprediker“ benoemd, die aan niemand hulp verleende, omdat er in zijn gemeente eenvoudig geen dominee was. Geen zieke, en ook geen gezonde. In zoo'n geval was de „hulpprediker“ een soort van „goedkoop dominee“. Hij moest alles en nog wat uitrusten, wat nog maar net tot de bevoegdheid van een candidaat of proponent kan gerekend worden. Dat was heel veel, — als men 't niet zoo nauw neemt met de ambts-gedachte tenminste. En voor, die speciaal voor de wettige ambtsdragers gereserveerde werkzaamheden (b.v. doops- en avondmaalsbediening) moest dan een „dominee van elders“ worden geannexeeerd. In feiten was die man dan eventjes hulp-prediker in gemeente. Doch de gemeente zelf behield zich voor den gewonen dienst met den candidaat, of ook wel met een emeritus of een „gevacueerde“ (d.w.z. een predikant uit een gevacueerde stad of dorp). Zij behield zich, en hielp meteen haar beurs. De „kracht“ was een goed-koope kracht.

Maar onder al die bedrijven sleet het ambtsbesef uit. De hulp-prediker was geen dienaar des Woords. Zijn toespraak, voordragen van den kansel, was geen wettelijke woord-bediening met ambtelijk gezag. De gemeente troostte zich er mee, maar vergat intusschen al te licht, dat het ambt in de kerk heeft op te treden naar den gesteden regel.

Dat het systeem niet deugde, en dat er iets haperde, voelde iedereen. Men behoeft immers maar eenvoudige parallellen te trekken, om het in te zien. Stel, dat een gemeente niet de kosten betalen kan (we spreken dwaasheid, maar het gaat om illustratie bij de wijsheid) voor een kerkerads-bank, een kerkeradsvergadering, een kerkeradskamer. Zou ze dan genoeg nemen met allemaal hulp-ouderlingen en hulp-diakenen zonder ambtelijke bevoegdheid, zonder wettige roeping en bevestiging in het ambt? Ieder weet het antwoord. Maar als het ambt van ouderling en diaken te hoog staat voor een soortgelijk experiment, zou dan het ambt van dienaar des Woords er niet te hoog voor staan?

Ja maar, zoo valt iemand in de rede: een ouderling en een diaken zorgen zelf voor den leeftocht, doch een dienaar des Woords moet „zonder zorg“ van het Evangelie kunnen leven. En daarom moeten hulpbehoevende kerken er wel wat op vinden. Hier komt de aap uit den mouw. Zeker, er moet iets op gevonden worden. Maar dat iets is al lang voor de kerk uit Christus' volheid gevonden. Het is nu door onze synode opnieuw in herinnering gebracht. Laat de andere kerken een hulpbehoevende kerk bijstaan. Maar laat men niet ter wille van de beurs, of van den op zichzelf wel prijzenswaardigen zelfstandigheids-drang den ambtelijken dienst degraderen. Temeer niet, omdat in een gezonde kerkelijke samenleving de financiële hulp-verleening de zelfstandigheid der ondersteunde kerk niet aantast. Het gemis van „self-supporting“ in financieel opzicht betekent niet een gemis aan zelfstandigheid in kerkrechtelijke zin. De plaatselijke kerk, die financieel zwak is, behoudt de in de kerkenordening haar verzekerde vrijheid als plaatselijke Kerk. Geen Kerk zal over een andere heerschen, zegt de K.O. ook niet over een financieel-zwakke kerk.

Wij hebben in het bovenstaande nu nog niet eens gesproken over de droeve positie van den „hulpprediker“ zelf. Hij heeft vaak het werk van den predikant, doch mist van dezen den naam en de eere. En vooral — hij heeft geen deel aan diens rechtspositie. Die is toch al hopeloos zwak in tijden van kerkverval — men lette maar eens op de gevallen van „losmaking“ hier en daar. En ook op de meer dan droeve manier, waarop een ambtsdrager kan worden „geschorst“ en „afgezet“. Al de predikanten, die zich conformeren aan de schorsingen van den laatsten tijd, graven mede hun eigen graf. Ze geven zich prijs aan willekeur. Aan de willekeur, die den éénen dominee vrij laat ondanks b.v. diens afleggen van dezelfde verklaring, waarop een ander wordt geschorst. In dien chaos wordt de dominee meegesleurd met althans nog eenige retardatie. Maar de „hulpprediker“ heeft zelfs van deze laatste niets te hopen. Hij staat eenvoudig in den nacht. Men kan zich van hem ontdoen op allerlei manier. Zeker, het is hem dikwijls goed. Maar het recht is hem niet beschreven.

En daarom zijn wij blij, dat onze synode het hulp-predikerschap, zooals het thans ontstaat, heeft afgevoerd. En dat zij positief gesproken heeft, door naar de onderlinge hulpbetooning als naar het van Christus gereikte medicijn te wijzen.

K. S.

Het „zaad“ zou de „geest“ zijn?

Ds Bouwmeester, die er eindelijk weer toe schijnt te komen, de existentie der (tit. 31 onderhoude) Gereformeerde kerken in zijn titelatuur te verdisconteren, en dus in dit opzicht thans wijzer wordt dan zijn „synode“, welke bij den één (blijv. ds Lindeboom van Kampen) het wel, bij den ander (b.v. nog onlangs ten aanzien van mij, die met ds Lindeboom kerkelijk samenleefte) het niet doet, en dien wij daarom ook nu weer bij

zijn kerkelijken naam noemen, pleit in zijn kerkbode nog wat na. Nog vóórdat onze artikelen over Walaeus ten einde waren (ze bleven wat lang ter drukkerij liggen) valt hij ons in de rede. Vermoedend is dat wel, maar we zullen nog even ons met hem bezig houden. Echter bij stukjes en beetjes, om niet te veel in één te geven.

Merkwaardig schijnt ons vooral de poging, om zich af te maken van wat wij opmerken over het „zaad“ der wedergeboorte. Wij toonden duidelijk aan, meenen we, dat volgens Walaeus (gelijk ook bij anderen uit den tijd van Walaeus) in iemand het ZAAD der wedergeboorte zijn kan, ZONDER dat hij nog wedergeboren behoeft te zijn in den bekenden zin van dat woord. Maar nog vóórdat we uitgesproken waren op dit punt, valt ds Bouwmeester ons in de rede en roept twee dingen uit als vaste waarheden. Namelijk:

a) „En toch noemt Walaeus dat zaad het BEGIN der wedergeboorte, professor!“

b) „Walaeus zegt juist, dat die Geest, die niet werkeloos is, het zaad der wedergeboorte is.“

Duidelijk staat er dus, dat het zaad der wedergeboorte hetzelfde is als het begin der wedergeboorte. En ook hetzelfde als de H. Geest. De H. Geest is dus gelijk aan het begin der wedergeboorte. Dat is zooveel als te zeggen: God is zijn werk; de Maker is het maaksel, de Schepper is het schepsel. Wie achter elkaar zulke stellingen binnen een paar regels kwijt kan, dien verdenken wij ervan, dat hij nu het stuur kwijt is, en toch nog in de stuurmanshouding blijft staan.

Dat een en ander met Walaeus niets te maken heeft, al wordt het op diens rekening geschreven, kan men zoo al begrijpen. Ten overvloede evenwel verwijzen we nog naar hetgeen we in ons tweede en derde artikel hebben geschreven. En als toegift veroorloven we ons nog enkele opmerkingen daarenboven.

Vooreerst: Walaeus zegt op 1 Petr. 1:23 (Opera I 690, a): het onverderfelijke, blijvende en onveranderlijke zaad DES GODDELIJKE WOORDS verandert en wederbaart (regenerat) de menschen, die het in geloof aannemen.

Lees dit nu à la ds Bouwmeester, en ge krijgt de stelling:

de onverderfelijke, blijvende en onveranderlijke GEEST verandert en wederbaart de menschen, die Hem in geloof aannemen.

Met alle respect, ds Bouwmeester, nu vind ik u remonstrantsch. U leert immers: de GEEST is het zaad?

Vervolgens: Walaeus zegt (Opera I 691, a): „Wijl het EVANGELIE het onverderfelijke zaad van onze wedergeboorte is, daarom is dit het rustpunt, de rustbank (fulcrum) voor het geloof aangaande de volharding der heiligen en een prikkel om het Evangelie te omhelzen en te eeren“.

Lees dit nu à la ds Bouwmeester, en ge krijgt de stelling:

Wijl het Evangelie het onverderfelijke BEGIN der wedergeboorte is, en tevens, wijl het Evangelie de Geest is, daarom is het evangelie de rustbank voor het geloof... enz.

Met alle respect, ds Bouwmeester, nu zie ik u Woord en Geest dooréén halen, en het evangelie eeren zelfs boven den Geest.

Wij ds Bouwmeester liever nog eens naar de Synopsis terug? Welnu: XXXI, 13 noemt het zaad des geloofs den aanvang van de hebbelijkheid (habitus, eigenschap, toestand).

En XXXI, 12 noemt het zaad: het Woord Gods dat geboort is.

Daarbij zullen we het ditmaal maar laten. K. S.

Bond van Geref. Vrouwenverenigingen in Nederland.

Mevrouw Nawijn-van Dijk, secretaresse, vroeg ons plaatsing van het onderstaande:

In verband met de kerkelijke moeilijkheden en de ingekomen vragen van verschillende verenigingen, heeft het Bondsbestuur éénparig besloten, het volgende aan de verenigingen mede te deelen:

Het Bestuur van den Bond van Gereformeerde Vrouwenverenigingen, in Bondsbestuursvergadering bijeen op 26 September 1945 te Amsterdam, verklaart, dat onder de in Art. 2 van de Statuten van den Bond, luidende: „De Bond aanvaardt als grondslag Gods onfeilbaar Woord, naar de opvatting van de Belijdenisschriften der Gereformeerde Kerken in Nederland“, genoemde „opvatting“ moet worden verstaan, de opvatting van de Belijdenisschriften, zooals die in de Gereformeerde Kerken is geweest vanaf 1905.

Het Bondsbestuur verwacht, dat alle aangesloten verenigingen zich met bovenstaande uitspraak kunnen vereenigen, en verzoekt dringend, dat de verenigingen geen verdere stappen zullen doen, vóórdat de Synode van 1946 zich heeft uitgesproken.

Na deze Synode zal de Bond spoedig in Bondsvergadering bijeen komen, om hierin zoo mogelijk een definitieve beslissing te nemen.

Het Bondsbestuur.

Vereenigingen, die zich wenschen aan te sluiten bij den Bond kunnen zich wenden tot de Bondssecretaresse F. M. L. Nawijn-van Dijk, Past. Geref. Kerk, Bergum Fr., die gaarne bereid is, alle gewenschte inlichtingen te geven.

Tot zoover hetgeen de Secretaresse ons ter plaatsing aanbod.

Aan haar verzoek mits dezen voldaan hebbende, geven we thans ons eigen oordeel.

Het komt hierop neer: wat is het toch jammer, dat ook vrouwen het geknoel van mannen zoo gauw overnemen. Heel de met „eenparigheid“ aanvaarde formule had o.i. eenparig moeten verworpen zijn. Want ze is een specimen van onproductieve antiprofetische diplomatie. Bijvoorbeeld: wat zijn „de Gereformeerde Kerken“, „vanaf 1905“? Dat klinkt nog al onschuldig. Maar... Zijn dat de Kerken, die in het verband van een door een V. U.-professor voorgezeten „synode“ verklaren te staan, of de Kerken, uit welker verband de door een uit de eerste bijeenkomst weggestuurd Groningsch predikant voorgezeten synode opkwam? Behoort de redacteur van ons blad tot de Gereformeerde Kerken van Nederland? Me-